

Beskrivning / sammanfattning

Med nya medier och nätdistribution har möjligheterna ökat för forskningen att tillhandahålla inte bara de traditionella slutproduktgenrerna (avhandlingstexter, rapporter, konferenspapers, artiklar), utan också data, källmaterial, att s.a.s. öppna upp dörrarna till sitt laboratorium. Det finns också ideologiska dimensioner i det här, om såväl forskningens tillgängliggörande av resultat och resurser för forskning och utbildning, som mer generella projekt att fritt och öppet tillgängliggöra ”open source”, för andra att dra nytta av och bygga på.

Monicas avhandling handlar om konkreta led och tillämpningar när det gäller sådana möjligheter, projekt och rörelser, närmare bestämt vilka möjligheter som står till buds för att tillgängliggöra forskningsförädlad källmaterial som resurser i forskning o undervisning med hjälp av ”innehållsdesign” - en term som i det här sammanhanget syftar på tekniken att genom uppmärkning tillfoga sådan information till en digital text som gör det möjligt att flexibelt och oberoende av en specifik teknisk plattform hämta och omforma hela eller delar av innehållet och göra bruk av det i nya sammanhang. Att med andra ord se till att digitalt textmaterial i forsknings- och utbildningssammanhang i hög grad kan stödja både användning och återanvändning.

För ändamålet utgår Monica från tre forskningsfrågor:

- Vilka särdrag kan urskiljas mellan den textorienterade och den dataorienterade utvecklingslinjerna?
- På vilka sätt kan metoder och verktyg för att beskriva, ordna, bearbeta och presentera digitalt innehåll användas för utformning av utbildningshistoriskt forskningsmaterial?
- Hur kan innehållsdesignens metoder och verktyg tillämpas inom utbildningshistorisk forskning och undervisning?

Monicas undersökning utgår från

- å ena sidan teorier om respektive verktyg för innehållsdesign, uppmärkning (XML och TEI) elektronisk publicering, digitala arkiv och ”öppet” tillgängliggörande (open source).
- å andra sidan det konkreta uppmärkningsarbete som gjorts på prosopografiskt material inom ramen för projektet FFO (Formering för offentlighet), där Monica deltagit. Materialet är av utbildnings- och kvinnohistoriskt intresse.

Hennes avhandling är en i hög grad praktik- och resultatorienterad (s. 20) *metodavhandling*.

Metoden är, kanske man kan säga, tillämpad *modellering*, med en explorativ ansats och kritiskt syfte. Den utbildningshistoriska och kvinnohistoriska dimensionen är kopplad till det empiriska materialet, men är sekundärt relativt avhandlingens övergripande metodundersökning om *förutsättningar* för att studera sådant empiriskt material

Ansats- och innehållsmässigt är avhandlingen i hög grad flerdisciplinär.

Avhandlingen är (utöver inledningskapitlet) uppdelad i två större partier, vilka svarar mot de två utgångspunkterna ovan.

Det första partiet tecknar först och främst teknisk bakgrund och villkor för innehållsdesign. Stor vikt ligger vid att i rätt mkt detalj presentera uppmärkning och märkscheman, dels XML mer generellt, dels TEI mer specifikt. Mantran i den genomgången är hur principerna bakom XML och dess applikationer separerar ”innehåll” från ”form”, dvs innehållslig o strukturell beskrivning från grafisk presentation. Det här omtalas ibland som principen om ”many outputs”, eller principen om arkiv → leverans. Vi kan utnyttja den delningen till att på intelligenta och strategiska sätt skapa en flexibilitet mellan de stadierna och därmed möjliggöra att det som lagras, ”arkiveras, källmaterialet, kan användas som byggstenar o forskningsmaterial i fler sammanhang än det ursprungliga.

I de fall Minica tar upp handlar det exempelvis om inmatning av data i en (eller flera) textfil(er), som genom att den uppmärks med XML kan behandlas som databas av olika verktyg (t.ex. eXist eller XSLT)

Rent konkret: (OH med figurer från avhandlingen + andra PPT-bilder)

Det andra partiet går närmare in på konkreta tillämpningar av dessa principer inom ramen för faktiska projekt: FFO, dess databaser och de moduler som ingår där. Det handlar om äldre historiskt material som belyser kvinnliga sociala nätverk i bland annat ett utbildningshistoriskt perspektiv.

kap 2-3 ”teori”

kap 3-5 ”metod” (kap 3 har båda rollerna)

kap 6-8, empiri och resultat, handlar mycket om metodisk tillämpning

Efter det andra partiet, som inte är riktigt färdigskrivet, skall följa ett diskussionskapitel som skall knyta samman dessa två partier. Ett sådant kapitel är än så länge skisserat runt några tänkta hållpunkter, bl.a.

- för och nackdelar med innehållsdesign / uppmärkning. innehållsdesignens relevans och bidrag?
- om utkomsten motiveras av arbetsinsatsen med TEI o XML (implementering, kompetensutveckling, konkret uppmärkning, xsl-arbete etc)
- kritisk diskussion om lämpligheten i att tillämpa TEI för statistiska analyser
- är xml:s a priori-modell en välsignelse eller förbannelse?
- jämförelser historisk kontra sociologisk prosopografi

Kort kommentar:

En ganska svår avh att skriva:

- flerdisciplinartitet både i litteraturen och de empiriska verktygen som studeras
- avhandlingens (meta)metodfokus gör teorins roll osäkrare, och reser önskemål om deklARATION och kritiskt resonemang om utgångspunkter, epistemologi och metodologisk ansats (som inte sällan går in i "teori")
- de många tekniska sektionerna kan göra avhandlingen svårläst, men du har verkligen gjort det man kan kräva för att göra tekniken så genomskinlig det går utan att göra våld på att framställningen skall vara komprimerad och korrekt på en och samma gång. Oerhört svår uppgift.

Nedan först några övergripande synpunkter, förslag, frågor och diskussioner. De har mest med avhandlingens disposition att göra och med samspelet mellan begrepp och sektioner i avhandlingen.

Därefter går vi igenom mer precisa frågor kapitel för kapitel, så långt vi hinner med. För det som inte hinns med lämnas:

1. skriftliga kommentarer
2. annotationer till avhandlingsmanuset "open source" ...

Styrkor

- Jag är förtjust i avhandlingens både precisa och *pragmatiska* ambition, både i tillämpning och text och sin ambition att åstadkomma och pröva modeller för uppmärkning som kan komma till omedelbar nytta i utb.historisk forskning och utbildning. För min egen del är vinsten stor med detta. Jag är ideologiskt befreundad med de mål avhandlingen har, och har exv flera ggr argumenterat för en ökad grad av open source och xml-filosofins principer i sammanhang som digitalisering och akademisk textproduktion och -distribution. Jag har hittat en del argument som stöd, framför allt från forskare som skriver om forskningssammanhang för resurser, men inte om ett utbildningssammanhang. Monica undersöker också just ett sådant utbildningssammanhang för de här frågorna, och det är mycket välkommet. Jag har därför redan kunnat dra nytta av att avhandlingen finns (eller kommer att finnas ;-) och kommer fortsatt att ha stor användning för avhandlingen. Jag är alldeles övertygad om att den också kommer att vara till gagn för flera skilda områden inom hum och samvet, både vad gäller verktyg, metoder/tillämpning och det empiriska materialet/resultatet.
- Jag delar också Monicas uppfattning att kännedomen inom svensk forskning är knapp om de här verktygen och de möjligheter och vinster (för både producenter, distributörer och användare) som ligger i tillämpningen av dem. Inom åtskilliga domäner ligger Sverige fortfarande ganska långt efter när det gäller de här sakerna. En avhandling som på sätt och vis utgör en lång argumentation för att implementera det här arbetssättet är utomordentligt bra och relevant.
- Nivån på beskrivningen och kännedomen om xml och tei är förtroendeingivande hög, det känns att Monica är bekant med verktygen rent praktiskt liksom också med den kritiska diskussion och litteratur som producerats i anslutning till dem.
- Intressant också för egen del att ta del av en avhandling som har ett intresse som delvis överlappar det jag själv hade i min avhandling: att studera en praktik och teknik som har till uppgift att disambiguera och sätta etiketter på ett komplext material och ur detta vaska fram olika typer av utprodukter värdefulla för forskning och undervisning, för lagring och presentation, och sedan kritiskt gå i klinch med denna praktik/teknik och också diskutera utgångspunkter och antaganden för sådan praktik och teknik. I åtminstone den meningen är våra båda avhandlingar samma andas barn. Därutöver finns förstås också en rad beröringar i detaljer, framför allt när det gäller uppmärkning, arkiv och digitalisering.

Svagheter

- Relationen mellan teori, metod, verktyg och empiri är inte särskilt tydlig. De samlas lite grand i en black box. Det är därför svårt att riktigt peka ut teori och metodansats.
- Den kritiska *analysen* av metod och verktyg (både egna och studerade) är oklar och ofärdig.
- Avhandlingen behöver klargöra sin egen forskningsroll tydligare gentemot FFO-projektet
- Texten har fortfarande en bit kvar till att bli transparent, både i språk och i disposition
- En del omstuvningar av sektioner behövs för att stärka avhandlingens tydlighet, liksom det behöver tillkomma en del ”kitt”-sektioner (inledningar, uppsummeringar, korshänvisningar etc). Avh lägger än så länge en viss börda på läsaren att själv klura ut ur han / hon skall använda kapitlen i inledningen (ss kap 2) och därmed vad han / hon framför allt bör ta med sig inför resten av avhandlingen, varför och på vilket sätt.

Övergripande kommentarer

disposition

- avhandlingen är ”framtung”: 100 s del I, ca 30 sidor (blir kanske 50?) del II (därefter diskussion om I+II)
- kan dispositionen inom del II bättre återspegla strukturen i fig. 18 på s. 115?
- gärna också en större dispositionell likhet mellan kapitlen 7 och 8
- rek. att kap 9 delas upp i diskussionskapitel, slutsatskapitel och en sammanfattning
- ett dispoavsnitt skall till, framgår det av s. 21, samtidigt finns dispositionsbeskrivning på exv s. 19 (i syftet) och s. 20 (avgränsningar) – vad planerar du lägga in i disposektionen?
- det finns någon redundans i avh: exv beskrivs de grundläggande principerna för I.D./plattform/form-innehåll etc på väl många ställen (flera ggr i kap 1 och sedan direkt i kap 2 s. 32 längst ner). Gör en ordentlig gmgång och peka sedan till den
- försök binda ihop kapitlen bättre med intron och outron (mycket korta uppsummeringar, övergångar) (ett bra ex är introt på s 37)

metod och empiri

- I.D. är en övergripande box som innehåller boxar ss markup, layout, xslt och annat – är det riktigt uppfattat?
- skillnad mellan ’verktyg’ och ’metod’ kan tydliggöras mer. exv sägs att XML är metod

(formalmetod) medan applikationer som TEI är verktyg. skulle i det fallet förekomsten av specifikation utgöra kriterier för verktyg? hur är det i så fall med xsl-familjen? på s. 60 benämns xsl-medlemmarna för ”metoder”, trots att de har explicita specifikationer ss xml-applikationer.

flera ”metoder” tas upp i avhandlingen - hur är relationen mellan innehållsdesign, modellering, xml (som metod) och prosopografisk metod? när det gäller ditt eget tillvägagångssätt för avhandlingen: om prosopografi hör till dina insamlingsmetoder, I.D/xml/tei till metoder för beskrivning och systematisering, vad skulle du säga utgör avhandlingens analysmetod? (de korrespondensanalyser och statistiska analyser som tas upp i kap 7 ligger väl rimligen inom empirin? men kanske är detta ett uttryck för svårigheten att dra skarpa gränser mellan avhandling och FFO-projektet (se nedan?)
Är kategoriseringen av TEI som verktyg (medan XML är metod) en praktisk lösning för att kunna tilldela prosopografi rangen som metod (för vilken TEI är verktyg?)

- hade gärna sett mer om förförståelse och den egna rollen (dels i inledningskapitlet för att markera utgångspunkt, dels i diskussionen för att samla upp sådana slutsatser) – fördelen med sådant är bl.a. att man skapar en grund för (själv)kritiska reflektioner och en möjlighet att för läsaren tydliggöra, konkretisera avhandlingens kunskapsbidrag.
- metodsektionen handlar rätt mycket om ansats. för empirins detaljer pekar sektionen fram mot mer utförliga redogörelser i avhandlingen. när det däremot gäller verktyg ss TEI etc och tekniker som digitalisering och konkret uppmärkning (exv inblandade personer), finns ganska litet info om detta, framför allt i kapitel 1:s metodsektion. I kap 5 kommer dock på s 75-76 en del metodologiskt värdefull text. Hur resonerade du när det gällde fördelningen av sådana partier mellan kap 1 och senare kapitel i avh?
- ’resurs’ är alltså ’material’ som preparerats (’förädlats’, cf Rich Gold, behandlats) för mer eller mindre specifika användningsområden (och som därmed också fått en ’slagsida’), är det rätt uppfattat?
- kopplingen mellan I.D. och just det kvinnohistoriska prosopografiska empiriska materialet är inte särskilt given. Den kommenteras i någon mån, men skulle behöva stärkas. Vilka styrkor såg du, när du sjösatte avhandlingen, i just det här empiriska materialet för att kritiskt kunna belysa I.D., jfrt med annat tänkbart empiriskt material?
- var går gränsen för det som tjänar som empirimaterial i din avhandling? kanske kunde det vara en idé att du talar om empiriskt a/ primärmaterial (del II, biografiska texter och arkivposter) och b/ sekundärmaterial (del I, som hjälper oss förstå och kritiskt förhålla oss till / analysera verktygen). Någon strategi tror jag hur som helst behövs för att

tydligare kategorisera ”empiri” och ”material”.

teori

- du deklarerar (15.§3) att du kommer att granska och behandla både det du kallar dokument- och dataorienterade metoder, men de senare (sem.web, ontologier, metadata) hamnar i en klart underordnad ställning (se också formuleringen ”i första hand” på 73.3.2), som det förefaller redan i utgångspunkten – kanske bör detta signaleras tydligare i inledningsskapitlet? Alternativt att bygga ut den ”dataorienterade” delen, och framför allt göra en väsentlig poäng i analysen av jämförelsen dokument/dataorientering (men faktum kvarstår att du gått in i empirisk närundersökning av dokumentorientering men avstått från en sådan när det gäller dataorientering).

För övrigt tror jag distinktionen mellan text/dokument- resp. dataorienterad metoder bör tydliggöras. Både TEI och sem.web/ontologier arbetar med etiketter, metadata av objekt. Sysstar, som du antyder på s. 19, den dataorienterade metoden också med innehållsdesign? Och omvänt, kan man inte också påstå att XML sysstar med maskinläsbar beskrivning av innehåll ofta med hjälp av ontologier(s. 65)? Egentligen kanske man kan säga att det avh. kallar dokument/dataorientering motsvarar den distinktion bibl. och infovet. (B&I) (i kunskapsorganisation (KO)) gör mellan dokument- respektive ämnesrepresentation, dvs DC, RDF etc handlar om ämnesbeskrivande metadata. I viss kontrast till vad du säger på s. 65 är också dataor.met. ss ontologier/semweb/topic maps ett ganska stort forsknings- och utvecklingsfält inom B&I, eftersom alltså B&I omfattar KO, som i sin tur omfattar 1/ dokumentrepresentation (inkl textkodning) 2/ ämnesrepresentation (ss klassifikation, ontologier, metadata) och 3/ info retrieval.

Jag skulle föreslå att kapitlen 3+4 om dokumentorientering + dataorientering slås samman, men jag skulle vilja höra dina argument: om du vinner mer på att urskilja dataor.met. från dokumentor.met., än att se dem som två angreppssätt med i grunden gemensamt syfte och ofta sammanfallande praktik (TEI Header är ett exempel, se bl.a. s 95), vilken är den vinsten?

Om terminologin: vilken är skillnaden mellan dokument och text i det här sammanhanget? Kan du vara konsekvent i valet mellan ”centrerad”/”orienterad” resp ”metod”/”utvecklingslinje”?

- Hur skulle du beteckna teoridimensionen i din avhandling?

Bolter 2003 gör exv en distinktion mellan *pragmatisk* och *kritisk* teoribildning. Den förra dominerar inom exempelvis MDI, design och datavetenskap, och har som syfte att bekräfta och förstärka en rådande praktik (rules of thumb[,] a search for formal parameters that can be put into practice). Den senare är mönsterbildande inom delar av humaniora och samvet och syftar snarare att bedriva kritiska analyser av praktiker eller rentav dekonstruera dem. Hayles är inne på liknande tankegångar och påpekar skillnader mellan naturvetenskapliga respektive humanistiska teorier, där de senare snarast bör förstås som ”tolkningsramar”, och där prediktiv kraft, kumulativitet och reduktion inte är lika giltiga som inom naturvetenskaplig teori. Mitt eget ämne B& I saknar generellt egna *grand theories* och andra toppnivåer i den taxonomi av teorityper Grover & Glazier föreslagit (se OH). Däremot finns det inom delområdet kunskapsorganisation ett mått av modellering, begreppsliga ramverk och begreppsanalyser samt formalteori/formalmodeller (cf xml och ohco), t.ex. Zipfs princip eller Bradfords respektive Lotkas lag, vilka motsvarar de lägre och mellersta nivåerna i Grovers & Glaziers kategorisering. Den typen av kunskapsorganisatorisk teoribildning bär de *pragmatiska* drag Bolter talar om ovan.

Modellering, pragmatisk och formell teori- och modellbildning får gärna en instrumentalistisk och ibland rentav teleologisk slagsida. Ett motmedel kan då ibland vara att öka inslagen av kritisk och historicistisk teoribildning.

Var i det här teorispänningsfältet vill Monica placera sin avhandling? Var i t.ex. Glazier / Grovers pyramid ligger avhandlingens teoritillämpning - och med det som underlag: vilka kapitel i avhandlingen ser Monica som ”teori”?

relevans, tillämpning

- det sägs ganska lite om hur annan än projektets utbildning och forskning rent konkret drar nytta av I.D. ss den presenteras i den här avhandlingen
- (relevans av / för) andra tillvägagångssätt och empirimtrl än de du har i din undersökning?

språk, terminologi och formalia

- rätt mycket skriv- och meningsbyggnadsfel pga att texten i så hög grad är under arbete. jag har farit fram rätt så mycket med korrekturpennan i kap 1 och 2, men därefter har jag fr.a. hållit mig till att markera passager där antingen fel finns som är exempel på mer

generella feltrender, eller fel som helt enkelt gör innehållet svårt att förstå

- låt gärna preliminärerna ha egen paginering
- beror det bara på endnote (eller motsv) att det bibliografiska språket i avh är engelska?
- citaten bör kollas upp, tycks innehålla några felaktiga avskrivningar
- ibland en del diskuterbara url:er, t.ex. n. 307
- det finns tendenser till ogenomskinlig jargong resp okommenterad terminologi, ex ”typa” resp ”onomastik”, ”booleska variabler”, ”kohort”, ”SPSS”/”SPAD”
- det finns några exempel på terminologisk inkonsekvens. språklig variation är en tillgång, men termer med mer precisa och avhandlingsspecifika innebörder bör vara konsistenta

form

- Att avhandlingen är på svenska är både en styrka och en svaghet. Intressant att höra hur du resonerat?
- Hur pass mycket open source kommer webbarkiv och databaser omkring avh och FFO-projektet att vara?
- Är de betydelsebärande färgnyanserna i kap 7 något som kommer att kunna manifesteras i den slutligt tryckta avhandlingen (se exv fig 21 och 23)?

Genomgång kapitel för kapitel

kap 1

kontext och bakgrund proportionellt sett för tunt och kort – redan 1.1 går in i rätt specifika genomgångar det kan vara svårt att följa med i

10ff. problem:

- problembeskrivningen skulle stärkas om du (som du själv föreslår i not 19) kunde belägga påståendet att d.a. för en undanskynd tillvaro som verktyg och hjälpmedel inom utb.hist.forsk. och utb.
- problembeskrivningen 1.2 är också en relevansbeskrivning, samtidigt som det finns problembeskrivningar i 1.3 om relevans. kolla om det går att antingen göra en tydligare bodelning mellan ett problemavsnitt och ett relevansavsnitt, eller om båda bör infogas i ett gemensamt avsnitt

- sektionen om problem är flera sidor lång, kan du runda av sektionen med en preciserad problemformulering som du och läsaren sedan kan falla tillbaka på genom resten av avh?

diskussion se 14.2.2-3

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 6.n.4 ; fig 2 (s 7) ; 9.1 ; **10. fig. 5** ; 12.not 23 (kolla upp möjligheterna till läsarannotationer i LB, osäker på aktuell status här (analogt: ändra tempus i beskrivningen av LB på s. 36 – de håller på att skapa ett arkiv för ... snarare än ”har skapat”)) ; 13.0.4 ; 15.§2 ; 15.n.34 ; 16.2.6-8 ; 16.2.-6ff ; 16.§3 ; 17.§2 ;

19ff: syfte:

- syftesbeskrivningen är bra och redig, även om den dataorienterade metodens/utv.linjens roll inte är riktigt klar (se nedan)
- frågorna är deskriptiva, jag hade gärna sett också någon fråga om *varför*, exv varför I.D.:s metod och verktyg är intressanta för utbildningshistoria. du gör en stor poäng av detta i avhandlingen, och då kanske det också förtjänar att i någon form lyftas upp som forskningsfråga för avh.
- ser inte riktigt de klara gränserna mellan frågor 1 och 2 samt varför fråga 1 föregår fråga 2 och inte tvärtom

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 22.§1 ; 22.n.56 ; 23.§1 ; 23.§2 (något är vajsing i beskrivningen av etext, digtext, digbild (kanske beror det på Hockey). Utgår inte Hockeys resonemang från en distinktion mellan e-text som å en sidan maskinläsbar transkriberad, lingvistisk text (som representeras digitalt), typografisk text, och å andra sidan e-text som ”avfotograferad” grafisk sidyta (som också representeras digitalt), grafisk text? den förra är resultat av textorienterad (typografisk) digitalisering, den andra av bildorienterad (grafisk) digitalisering. distinktionen är inte specifik för digitala medier och digitalisering, utan finns där också med äldre teniker för texttransmission. cf för övrigt också med Michael Biggs’ distinktion (se artikel i LLC, ref i min avh tror jag) mellan text som text och text som bild) ; 24.1.1

25ff: metod

- metodavsnittet – bra inledning. tydlig genomgång. klargörandet i inledningen kunde kanske tidigareläggas eller revideras i avhandlingens ingång.
- det ”explorativa” funkar bra och förefaller adekvat.

- Kan du tydliggöra relationen mellan modellering, innehållsdesign och prosopografi och hur dessa tre tillämpas/fungerar i just din avhandling? Kan man tänka sig att du strukturerar upp metodsektionen med sådana rubriker?

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 26.citatet ; 26.2.8ff ; 26.n.72 ; **27.3.-5** ; **28.§1** ; **30.n.90**

Kap 2 – I.D. (D.A. och O.S.)

- tydliggör i inledningen till kap 2 (samt i ett ev dispoavsnitt i kap 1) vilken funktion kapitlet har – bakgrund eller teori /teoretisk ram eller inledning till ”teorin” (eller metodansatsen?) sådan den läggs ut i kapitlen 3, 4 och 5?
- tydliggör också vad som skall komma i kapitlet (d.a. och open source) och varför.
- jag tror de detaljerade beskrivningarna av stand.organen kan dras ner en del – vad behöver läsaren nödvändigtvis veta för att gå vidare i avh. och få ökad förståelse för din undersökning?

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 33.-4f ; **34.§2** ; **34.n.110** ; 35.1.1-2 ; **35.n.113** ; 38.1.1 ; 38.§1 ”Ett centralt antagande...” ; **40.§2** ; 41.§2 (”de jure”) ; 41.n.141 ; 42.§1 (”Arbetsprocesserna...”) ; 44.2.-5ff

Kap 3 - textorientering

- Paragraferna 2 och 3 på s. 48 och 49 bör flyttas fram. Svårbegripligt om vi inte först fått den historiska deskriptiva redogörelsen som börjar med 49.§1. Exempelvis talas det s 48 om några typer / funktioner ss procedurell / deskriptiv utan att sådana typer först presenterats. Resonemanget där kräver att vi har någon insikt i vad procedurell märkning innebär.
- Tycker kanske inte att Renear 2000+2003 hjälper dig och läsaren. I stället behövs en mer grundläggande presentation av märkspråkskategorier (medan Renear 2000+2003 är markupteoretiskt ”finlir”, med dess kopplingar till bl.a. Searle är det diskuterbart om den funkar som intro för läsaren i din avh), se exv just Renear i Blackwellantologin 2004.
- Förslag till omstuvning – se paragr. 1 och 2 s. 53 + s. 54
- Sektionen om Cocoa utmärkt. Jättebra.

- Du ägnar ganska stort utrymme åt att diskutera extern annotering – kommer det att tas upp i diskussionen med ett utrymme som ”legitimerar” det utrymme som det har i kap 3?

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 45.n.165 ; 50.§1 ; 50.n.192 ; 53.0.1-2 ; 53.n.201 ; **54.§1** (om förutsägbarhet); 55.0.3 ; 56.1.-1 ; 56.n.213+215 ; 57.§1+2 ; **59.§2** (ingen kausalitet) ; 59.n.226 ; **61.§2** (glidning mellan konvertering av ”omärkta” textfiler resp av cocoa-filer – skall 3.5.1 handla om endera eller båda?) ; **61.fig. 11** ; 62.0.9 ; 63.3.1 ; 64.§1

Kap 4 - dataorientering

- Min främsta kritik har att göra med distinktionen gentemot dokument/textorientering – se ovan. Osäkerheten vilken uppgift kap 4 skall ha i avhandlingen gör det lite svårt att bedöma relevansen av struktur och enskilda inslag i kapitlet – några kommentarer dock:
- 71.§1 – det finns ju qualified dc. dess tillämpande av attribut och preciseringar i hierarkisk ordning för dc ytterligare ett steg närmare xml, och därmed den ”dataorienterade” närmare den ”text/dokumentorienterade metoden”. såväl dc som topic maps som rdf går ju alldeles utmärkt att foga in i xml:s hierarkiska dokumentmodell, och det är givetvis ingen tillfällighet

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 66.n.248 (redundant) ; 67.n.258 (redundant) ; **67.fig.12** (öka granuleringen eller komplettera med faktiska siffror) ; 68 (semwebs anförder) ; **69.§2** (Cyc) ; **70 (förslag till omstuvning)** ; **71.2.-3f. + 72.§0-1** (tesaurer etc);

Kap 5 – TEI

- 5.1 är en omedelbar uppföljning och fortsättning på kap 3. Kan länkarna mellankap 3 och 5.1 tydliggöras, t.ex. genom att låta inl. till 5.1 peka tillbaka till kap 3 och motsv låta slutet av kap 3 peka fram mot kap 5?
- 5.2 känns överdimensionerat, i alla fall s. 79 och 80 – vad av detta måste läsaren ha med sig för att kunna ta till sig din avhandling?
- 5.3 och 5.4 viktiga och bra avsnitt. flertalet tunga insikter om textkodningens styrkor och dilemman. Används 5.4 längre fram i avh, dvs pekas det på hur projektet tillämpat Headers?
- 5.5 kunde kanske ha en tydligare rubrik, t.ex. ”Från pizza till smörgåsbord: övergången till

P5”

- Tillfoga ett uppsummerande kort avsnitt, dels av kap 5 – vilka 5-10 punkter skall läsaren främst ”ha med sig” inför resten av avhandlingen? – dels av del I

- 75-76 innehåller en hel del av stor relevans för metodsektionen i kapitel 1. Undersök möjligheter att fördela text mellan de avsnitten
- 76.§1 - låt frågorna explicit knyta an till de på s. 19 formulerade forskningsfrågorna. (exv hämta en av forskfrågorna och visa att här är ett konkret tillämpningsfall på frågan)
  - 90.§1 – McGann. Ja, McGann har problem med TEI och en förståelse för text som reducerar den till lingvistisk sekvens. Han har ju dessutom, och lika viktigt när det gäller konflikter mellan texters/genrers natur och TEI/XML, poängterat konflikter som har med ambiguitet och poetisk uttrycks kraft i olika genrer att göra. Se kommentar i manuset.
  - 100 – ingenting om ODD (i P5) – varför?

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 76.n.294 ; 77.n.299 ; **81.§2** (om någon osäkerhetsfaktor för slutsatser av det statistiska underlaget) ; **81.§3** (vems är kategorierna – dina eller tei-c:s – se exv någon fråga på s 82?) ; 88 (dels om redundans, dels om förutsägbarhets kriteriet) ; 89.n.347 ; 91.0.4 ; **95.fig.15** (källa) ; **95.-5** (”själva texten” – missvisande) ; **98** (smörgåsbord)

Kap 6

- Kapitel 6:s presentation av prosopografi liksom av relationen individhistoria och socialhistoria, biografi och kollektivbiografi är utmärkta och tydliga – när kapitlet kommer in specifikt på FFO uppstår dock ett problem – se nedan.
- 6.1 behöver dock ha mer om den egna ansatsen, perspektivet och syftet med den prosopografiska metoden
- Vad skall exemplen i 6.2 ge som de exempel du har i övriga sektioner (på prosopografiska undersökningar) inte ger?
- 6.3 bra
- 6.4 väl kortfattat (nämn exv utförligare redan här något om de ”båda prosopografierna”).

Ett problem här är helt enkelt att ambitionen i 6.4 att diskutera vertygstillämpning i FFO förutsätter den närmare presentation av FFO som kommer först senare (utspritt i flera sektioner i kap 7+8). Denna presentation bör förmodligen ligga mellan 6.3 och 6.4 (och 6.4 kan då tydligare knyta samman FFO och dess specifika tillvägagångssätt och perspektiv med de prosopografiska projekt som diskuterats i 6.1-6.3). Kanske har ambitionen varit att låta kap 6 lägga en övergripande och principiell grund för prosopografiska studier, medan kap 7 och 8 går in i det specifika projektet och dess tillämpningar, men varför då låta 6 gå in i detaljbeskrivningar av detta projekt och därmed förutsätta den bekantskap som ges först i efterföljande kapitel? Du behöver jobba mer med vilken bodelning som skall göras mellan kap 6 och kap 7+8, vilken relation som skall råda mellan dem och hur kap 6 skall ”grunda” kap 7+8.

- Kapitlet behöver en uppsummering

- 107.0.-2f: tydligare markering av ”egen” kontext och intresse
- 107.1.4 ”forskningsfrågorna” – förslag på omformulering/precisering

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 109.1.1

Kap 7

- Om övergripande dispo– se komm. till kap 6

- 113.§1 – rätt svårfattligt, aha kommer först senare. Man undrar exv var den tredje modulen tar vägen. Man undrar i det här skedet av avh också vilken relationen är mellan de två databaserna (det talats om på s 108) och dessa tre moduler. Förslag: gör en väldigt konkret graf (du har en på s 115) och dra upp de stora linjerna och delarna i inledningen till kap 7.

- 118.§1 mycket bra
- På s. 121-122 börjar det bli besvärligt att särskilja avhandlingen (analys, metod och bidrag) från projektet (analys, metod och bidrag) – se också formuleringar som exv not 462 ”den här prosopografin” (arkeologisk rest från livet som sammanläggningsavhandling?). Kanske tyder detta på att avhandlingen och dess perspektiv behöver en ännu tydligare

frikoppling från projektets perspektiv och beskrivningar, att tydliggöra vad som skiljer avhandlingens del II från en deskriptiv projektredogörelse. På något sätt behöver detta göras genom en tydligare kritiskt reflekterande ihopkoppling mellan förutsättningarna i del I och utgångspunkterna för projektet och låta detta synliggöras i del II samt också samla upp detta förstås till analys och diskussion i kap 9.

- Något behöver komma till i stil med det du antyder före 7.4.1 om migrering och transformation, eftersom many outputs / återanvändbarhet spelar en så viktig roll i avhandlingens argumentation.
- figurerna i kap 7 överlag riktigt värdefulla och förståelseskapande (med undantag för de grafer som blivit för plottriga, t.ex. 23). däremot kan det behövas något förtydligande av vilka visningsverktyg som använts (exv fig 23, 25) samt i en del fall någon text som tydligare ger koppling / intro till figuren (exv fig 24)
- kapitel 7 avslutas nu med en sammanfattning, men av observationer som vad jag förstår ingår i empirin och är sekundära för avhandlingens övergripande syfte. Det primära för avhandlingen är *hur verktygen använts* för att möjliggöra analyser, och detta bör återspeglas i kapitlets uppsummering / sammanfattning.

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: **115.fig.18** (fel värde?) ; 115f. (byta plats A och B) ; 118.2.1 (redundans) ; **118.-1** (10 kontra 8 kategorier?) ; 121.§4 (xslt – peka tillbaka) ; 123.fig.20

kap 8

- Som redan är antytt behöver 8 ett intro som placerar kapitlet i dels projektets och dels avhandlingens kontext.
- Kan 8.2 köttas på med mer information om digitaliseringen (med fokus på relevans för undersökningen, förstås)? Hur har den rent konkret gått till? Vem har svarat för den med vilka verktyg för bild- och textfångst? Hur har transkribering gått till? Är den liksom korrekturläsning ett potentiellt problem? Källmaterialets status och karaktär? Det digitala resultatets läslighet? Urval, konsekvensen av icke-digitaliserat material etc?
- 8.4 kan ha fler exempel och detaljer på specifik tei-tillämpning, liksom uppsamlade analys av hur tei fungerat (eller inte) som verktyg. Vad har tei möjliggjort och inte. Hur står sig tei i detta avseende visavi andra format, och visavi relationella databassystem (se också nedan om kap 9)?

- 133, inl. till sektion 8.3: har alltså både P4 och P5 använts inom FO (se också s. 134)?
Konsekvenser, iakttagelser, problem?

detaljkommentarer i mitt manusexemplar på: 132.§3 (tänkbar påverkansfaktor på det statistiska materialet?) ; 134.1.2-4

Kap 9

- Diskussionspunkterna förefaller relevanta.
- Eftersom detta är en metodavhandling med det primära syftet att undersöka de förutsättningar metoder och verktyg ger för utb.historiska studier, bör diskussionen innehålla en ordentlig *kritisk analys av verktygens* styrkor och svagheter i det här avseendet, en diskussion som också blottlägger epistemologi, ideologi etc under verktygen.
- Det vore välkommet för avhandlingen med ett diskussionsavsnitt särskilt ägnat möjligheter (och brist på sådana) för användare att *tillfoga egna data* till och personaliserade *vinkelningar* av resurser, eftersom ju avh så hårt trycker på användning och *återanvändning*. Där kunde exv finnas plats också för resonemanget om extern annotering, som ju tilldelas ganska mycket utrymme tidigare i avhandlingen. Kanske också något om *access* (eftersom det görs en så pass stor affär av ”open”-ideologin och digitala arkiv i kap 2)
- Jag tror också din avhandling skulle tjäna på en sektion i kapitlet med *(själh)kritiska resonemang* som samlar upp ditt tillvägagångssätt, observationer och slutsatser. Där får gärna finnas med ett resonemang om teoritillämpning och metodansats. Där bör ingå både ett klagörande och en problematisering av relationen mellan de lika ”metoder” avhandlingen behandlat.
- Liksom också en sektion som sätter din undersökning i förbindelse med *liknande undersökningar* (kan du dra jfrelser med andra projekt med näraliggande intressen: digitaliserat material för utbildnings- och forskningshistoriskt sammanhang; prosopografiska metoder m.m.), framför allt då i metodologiskt hänseende och som på det sättet lyfter fram och poängterar avhandlingens bidrag samt också pekar fram mot fortsatt forskning på området.
- Sektionen om innehållsdesign bör inte bara titta på värdet och bidraget med I.D., utan kanske också diskutera lämpligheten i begreppet I.D. Det antyds exv en diskussion om *flexibilitet* – vad är flexibelt: verktyget, modelleringen eller forskningsmaterialet?

- Det finns en problematik jag berört ovan om relationen mellan dokumentorienterade kontra dataorienterade metoder – kanske kan den problematiken samlas upp till slutdiskussion i en sektion i detta kapitel, t.ex. genom att blicka tillbaka och samla upp *fördelarna (och ev nackdelarna?) med att göra den distinktionen?*
- Dedikerade verktyg för *relationsdatabaser* (RDMS) kanske är det många i förstone skulle se som det självklara tillvägagångssättet för att systematisera datan i empirin, snarare än att plocka in materialet i en platt xmlfil. En diskussionssektion i kap 9 kan samla upp argumenten för varför xml-tei är att föredra som inmatningsformat – vad vi egentligen vinner med den metoden som vi inte kan göra med RDMS.

Referenser

- Käll och litteraturlistan saknar en **närmare redovisning och uppdelning**: primär / sekundärkällor? intervjuer och annat otryckt mtrl? hur och var är intervjuexterna (både ljud och transkription) arkiverade? etc

Bilagor

- För det mesta bra genomfört, och väl avvägt mellan vad som bör placeras i brödtext resp förpassas till bilagor. Möjligen kan de långa matrikelutdragen diskuteras, men det kan finnas metodologisk redovisningshänsyn här inom er institution och ämne som jag inte är helt hemma med.